

een mand met hooi, buiten, onder een boom, tusschen zon-en-schaduw. En om 12 uur, dat was een verrassing! Twee springlevende, waggelende beestjes, het dons prachtig gedroogd en breed uitgezet; ze leken me wel 2 maal zoo groot als gisteren; en de vader had ze ontdekt en stond erbij te schreeuwen en woedende aanvallen te doen op elke kip of eend, die zich in de buurt waagde. U begrijpt, dat ik trotsch was op mijn verloskundige operatie!

De gans had nog 2 eieren onder zich; één bleek bedorven; in 't andere zat een dood kuiken nog zonder dons. Nu was het de kunst, de gans te overtuigen, dat het broeden opgehouden had en dat ze 2 kindertjes had, al waren ze niet onder haar geboren. Maar daar wou de gans niets van weten; naar de jongen keek ze niet om en ze liep halsstarrig naar de plaats van haar nest (dat weg was); de vader raakte in de war; groote zenuwachtigheid, en dan schreeuwen de ganzen geweldig. Goede raad was duur; hoe moest ik de broedkooits wegstrijken en de jongen doen accepteren?

's Avonds zette ik de gans op een hoopje hooi binnenshuis; dadelijk ging ze weer broeden, al was er geen ei; een kooi eroverheen; de jongen, die nog niet goed op hun beenen staan konden, erbij. Als ze nu maar onder de moeder wilden kruipen! Ze kunnen niet tegen de kille nachtlucht! Maar nee, die vreemde moeder, daar wisten ze geen raad mee, en de moeder nam ze niet onder zich. Ik legde ze nu tegen 't moederlijf aan en breidde een wollen doek over kinderen en moeder samen uit; zoo lagen ze ten minste warm bij elkaar. Maar onder de moeder wilden ze niet. Toch is dat blijkbaar in den loop van den nacht, of in den vroegen ochtend gebeurd; want den volgenden morgen zaten ze tusschen moeders vleugels en kwam er een dwaas geel kopje midden uit het groote, witte moederlijf kijken; en na een uurtje, toen ik de kooi had opgelicht, stond de moeder op, en de jongen volgden haar, en de vader maakt met zijn langen, zwaaienden hals en waarschuwend schreeuwende en blazenden bek ruim baan; en de jongen maakten, waggelend hun eerste wandeling en moeder

warm bij elkaar. Maar onder de kooi van den nacht, of in den vroegen ochtend, ze tusschen moeders vleugels en kwam er een witte moederlijf kijken; en na een uurtje, toen ik de kooi had opgelicht, stond de moeder op, en de jongen volgden haar, en de vader maakt met zijn langen, zwaaienden hals en waarschuwend schreeuwende en blazenden bek ruim baan; en de jongen maakten, waggelend hun eerste wandeling en moeder

teekenen kon.

Bondowoso, Nov. '23.

P. VAN SCHILFGAARDE.

het eene is veel grooter dan het andere, heel teertjes uit en had een gewone kinderkerig en tierig en komt nu ook goed aan, broertje is al een heel baasje; hij steekt volwassen ganzerik. Laatst werd hij parkeffend vloog hij er achteraan. Een alledien grooten eend aan.

S.

Later bericht: De gansjes maken het best. Het kleintje zag er eerst heel ziekte, diarrhoea, maar dat is nu over, ze is zwijgen en de wijfjes zijn nu eenmaal veel kleiner. Haan zijn kopje al even verwaand in de lucht als de doet omvergelopen door een eend en woedend dwaast gezicht; die gele, donkere hummel achtte

STAD.

Erinneren, die we den winter van het jaar 1923 en niet te bang voor de koude was, er groote excursie's te maken. In de stad met hun mooie roodbruine vlek onder naam dankt); in de tuinen van de talrijke voor hen aan een draad opgehangen had, deren over de handigheid waarmee deze aanhangen. Ook hun kleuren zijn schit-

WINTER IN

IEDER zal zich de strenge vorst nog wel herinneren van 1923-'24 gehad hebben. Wie toen goed uitkijken kon aardige vogels te zien krijgen, ook zonder parken kon men genieten van de Koperwiek en de vleugels (waaraan deze vogel dan ook zijn naam meezen, die onbevreesd de pinda's, welke men kwamen leeg peuten. Men moet zich verwonderen dat vogels de nootjes openhakken, terwijl ze er zelf

terend; de Koolmees is van onder heldergeel en heeft een koolzwarten kop, witte wangen, en een zwarte streep midden over borst en buik; de Pimpelmees is aan de buikzijde geel en heeft grootendeels blauwe kop en blauwe vleugels; de Staartmees heeft, zooals zijn naam aanduidt, een zeer langen staart en is wit met zwart en rose. Alleen de Zwarte- en de Zwartkopmees hebben vrij neutrale kleuren, al ontbreekt ook hun het zwart niet aan den kop.

Maar behalve deze vogels, die men zeer veel in de stadsparken kan zien, waren er in de steden ook nog andere, minder vaak opgemerkte, vogels te zien. Zoo zag ik 16 Januari in Utrecht in den Catharijnesingel bij de Willemsbrug een Dodaarsje zwemmen. Deze vogel, ook Hagelzakje genoemd, is ongeveer zoo groot als een Merel en behoort tot de familie der Futen, welke vogelgroep vroeger wel met de Waterhoenders en Meerkoeten verwant werd gerekend. Den naam Hagelzakje dankt deze vogel hieraan, dat de jagers vroeger van de sterke huid van 't dier wel hagelzakken maakten. Evenals alle Futen is de Dodaars een baas in het duiken, hetgeen hij dan ook aanhoudend deed. Steeds kwam hij echter vlak bij den oever boven. Hij stoorde zich niet aan de schuiten, die soms vrij dicht langs hem voeren, of als een auto in snelle vaart langs het water snorde. Wel merkwaardig, daar de Dodaars toch een schuwe vogel is, en heel niet in de stad thuis hoort, doch in de poelen en plassen en andere stille wateren.

Behalve de vele Kokmeeuwen, die er ook rondvlogen en zwommen, zag ik dien dag nog een IJsvogeltje bij den Maliesingel op een boontak zitten. Wat een prachtig dier is zoo'n IJsvogel toch met zijn oranje onderzij en zijn mooi gekleurden rug, die nu eens prachtig groen, dan weer schitterend blauw ziet. Plotseling liet hij zich in 't water vallen, maar toen hij weer daaruit opvloog, had hij geloof ik niets gevangen.

Den volgenden dag, toen ik weer bij den Catharijnesingel kwam, zag ik weer na eenig zoeken een Dodaars, dicht bij de plaats, waar ik hem den vorigen dag gezien had. Evenals toen was hij weer lustig aan 't duiken. Doordat hij steeds bij den oever boven kwam, en in het eenvoudige grijsbruine winterkleed was, viel hij niet erg in 't oog, en zou misschien ook door niemand anders opgemerkt zijn als niet, toen ik hem eenmaal ontdekt had en naar hem bleef staan kijken, er al spoedig meer menschen kwamen om hem te bewonderen. Hoe meer er kwamen, des te vaker dook hij onder, maar kwam steeds weer aan denzelfden oever, waar het langzamerhand vol toeschouwers stond, boven, en scheen er niet aan te denken naar den anderen kant te zwemmen, waar vrijwel niemand stond. De meesten hadden zoo hun aandacht op hem gevestigd dat hun de prachtige IJsvogel, die plotseling voorbijvloog, ontging.

Ik geloof, dat menigeen der toeschouwers het Hagelzakje wel zou hebben willen vangen als hij maar kon, en het scheelde niet veel, of dat zou ook gebeurd zijn. Want toen een rij achter elkaar gebonden platte schuiten vlak langs hem werd voortgeboord, kreeg hij het wel wat al te benauwd en sprong geloof ik zelfs op den kant. De schuitenvoerder sloeg naar hem met zijn lange vaarboom en hij verdween onder water om niet meer boven te komen. Niemand dacht anders, of hij was doodgeslagen of verdronken, maar den volgenden dag zag ik na eenig zoeken weer een Dodaars op precies dezelfde plaats als twee dagen tevoren. Mogelijk is, dat dit een andere was dan degene, die men gisteren naar het leven gestaan had, maar dat lijkt me al zeer onwaarschijnlijk, omdat ik er de vorige dagen steeds naar een gezien had. Dat we hem toen na den slag, die hem was toegedacht, niet meer gezien hebben zal wel komen, doordat hij bij die gelegenheid op een heel andere plaats zal zijn boven gekomen, of zich aan den oever verstoppt heeft, daar ze vaak bij gevaar niet geheel boven komen, maar zich dan onder water aan het een of ander vastpakken, zóó, dat alleen hun snavel met neusgaten boven het water uitsteekt.

Een andere vogel, die niet in de stad thuis hoort en die men ook niet vaak buiten te zien krijgt, is de Appelvink, waarvan ik in 't voorjaar 1924 vanaf half Februari tot einde Maart bijna elken dag een exemplaar in het Servaaspark in Utrecht zag. Daar de vogel absoluut niet schuw was en (als men maar stilstond) zeer dicht bij je kwam, had men alle gelegenheid zijn kleuren te bewonderen. De zeer dikke witte snavel stak duidelijk af tegen den roodbruinen kop en zwarte kin, om den nek had hij, bij wijze van bontje tegen de koude, een grijzen band. Hoe mooi blonk ook het staalblauw van de slagpennen. Hij scheen verbazende moeite te hebben zijn voedsel fijn te maken, want hij knabbelde vaak geweldig met zijn snavel. Soms hoorde ik zijn geknabbel nog eerder dan dat ik hem

zag, en vond dan de plaats waar hij zat door op dit geluid af te gaan. 3 Maart zag ik er zelfs twee Appelvinken naast elkaar op een boomtak zitten

Tot besluit wil ik nog een vogel noemen, dien men elken winter in Utrecht bij de singels kan zien en die vroeger minder algemeen was dan thans, de Groote Gele Kwikstaart. Deze vogel lijkt veel op de gewone Gele Kwik, maar heeft langeren staart en geeft een ander geluid dan deze. Want terwijl de gewone Gele Kwik zegt „sieb”, is de roep van de Groote Gele „tsissik”. Bovendien heeft de Groote in 't zomerkleed een zwarte keel, aan weerskanten afgezet met een wit streepje, terwijl de andere dit niet heeft. In 't winterhalfjaar hebben de vogels weliswaar in den regel niet hun zomerpakje aan, maar toch heb ik de Groote Gele Kwikstaart wel eens in 't voorjaar in Utrecht in dit laatste kleed gezien.

Resumeerende zien we, dat men niet moet denken, dat er in de steden niets aan vogels te zien is, maar dat het wel degelijk de moeite loont er naar uit te kijken.

Hilversum.

F. J. NIEUWENHUIZEN Jr. (biol. cand.).

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Boekbespreking. — Prof. Dr. J. Ritzema Bos en Dr. H. Bos Leerboek der Dierkunde, Twaalfde druk, herzien door Prof. Dr. E. Reinders, met 556 figuren in den tekst en 20 gekleurde platen. Groningen—Den Haag, J. B. Wolters U. M. geb. f 4.90.

Dit is de tweede druk van het boek, door Reinders herzien en het is eigenlijk bedoeld als het dierkundig gedeelte van Reinders Leerboek der Natuurlijke Historie. Vandaar dan ook, dat in dit boek niet veel aandacht behoeft geschonken te worden aan celdeeling, afstammingsleer, onderwerpen, die reeds in de beide andere deelen behandeld zijn. Dit Dierkundeboek is eenvoudig en beknopt en goed op de hoogte van den tijd. Een paar ouderwetschheidjes zijn nog aan Reinders' aandacht ontsnapt en in den derden druk hopen wij het rendier zijn mos te zien opkrabben met de voorpoten en niet met zijn horens. Ook is 't nooit gebeurd, dat de Kruisbek hier 's winters broedde en de Jan van Gent is geen toevallige bezoeker van onze stranden, maar een geregelde wintergast. De Wilde gans broedt hier nooit en de roerdomp steekt bij het brullen zijn snavel niet in 't water.

Wat verder dien derden druk betreft, de uitgever moest eens in de bus blazen en het boek eens werkelijk goed illustreeren, want dat verdient het. Het is nu volgepropt met 556 figuren in den tekst en twintig gekleurde platen, maar dat is een onsystematisch samenraapseltje met veel goeds, maar ook veel leelijks. Mij dunk, een goed dierenteekenaar, onder toezicht en goedkeuring van Dr. Reinders werkend, zou hier mooi werk kunnen verrichten. Ook schematische teekeningen moeten mooi en zuiver zijn. Misschien wil de uitgever ook probeeren om eindelijk eens een goede overzichtsplaat van den bloedsomloop bij de zoogdieren te geven; in deze uitgave heeft de hond tegenover pag. 17 geen nieren en de mensch tegenover pag. 180 heeft wel nieren, maar daarentegen weer geen poortaderstelsel. Waarvoor dienen zulke platen dan.

Ik zou deze opmerkingen niet maken, wanneer ik aan dit aardige boek geen oude verplichtingen had en wanneer ik niet meende, dat het nog een goede toekomst heeft in verband met het uitmuntend werk van Prof. Reinders.

JAC. P. TH.

Dr. J. M. Geerts: Leerboek der Plantkunde. Eerste Deel. Elfde herziene druk. Groningen en Den Haag, J. B. Wolters, U. M. Geb. f 2.90.

Dr. J. M. Geerts: Beginselen der Plantkunde. Elfde druk. Groningen en Den Haag, J. B. Wolters U. M. Geb. f 2.90.

Het eerste boek is bedoeld voor Vijfjarige Hoogere Burgerscholen en Gymnasia, het tweede voor Driejarige en Kweekscholen voor Onderwijzers. Het feit, dat beide al aan hun elfde druk toe zijn is al een zeer voldoende aanwijzer voor de goede eigenschappen van deze werken. Heel aardig weet Geerts telkens het landschap, de plantengenschappen en den loop van het jaar te pas te brengen.

JAC. P. TH.